

**KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE HLIVIŠŤIA
2025 - 2030**

Obsah

Príhovor k občanom obce.....	3
Úvod	4
1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb Právny rámec poskytovania sociálnych služieb.....	6
1.1. Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb.....	6
1.2. Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:	7
1.3. Národné priority sociálnych služieb na roky 2021 – 2030	8
1.4. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov	9
1.5. Základné charakteristika obce	12
1.6. História obce.....	12
1.7. Prírodné pomery	13
1.8. Technické pomery	14
1.9. Doprava	14
1.10. Obyvateľstvo.....	14
1.11. Bývanie	18
1.12. Školstvo a vzdelanie	19
1.13. Sociálna sféra.....	20
1.20. Zdravotníctvo	22
1.21. Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia	22
1.22. Ubytovacie zariadenia	24
1.23. Služby -Stravovacie a reštauračné služby	24
1.24. Cestovný ruch	24
1.25. Samospráva	26
1.26. Seniori a sociálne vylúčenie.....	27
1.27. Sociálne podnikanie.....	28
1.28. Migrácia.....	29
1.29. Služby.....	29
2. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb	31
2.1 SENIORI a optimalizácia služieb - predpoklad	31
2.2 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb.....	37
2.3 SWOT analýza v sociálnej oblasti	38
3. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb	39
3.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb	40
Záver	41
Prílohy – použité dokumenty	42

Príhovor k občanom obce

Vážení spoluobčania,

prihovárame sa k Vám aj touto cestou a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Hlivišťa. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám obce. Našou spoločnou snahou do nasledujúceho obdobia pre roky 2025 až 2030 je prostredníctvom komunitného plánovania podporiť a skvalitniť už doteraz existujúcu úroveň sociálnych služieb. Chceme navrhnúť nové, chýbajúce zariadenia, či zriadiť nové služby. Týmto cieľom bude potrebné naplánovať a vyčleniť zodpovedajúce finančné krytie. Pripraviť nové kvalifikované ľudské zdroje s primeraným vzdelaním a s odbornou praxou. Celý tento proces je časovo i finančne náročný. Bude ho preto potrebné zapracovať do obecného rozpočtu a rátať aj s využitím európskych peňazí v príslušných operačných programoch. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých občanov obce.

Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb želim veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a naplnenie spoločne plánovaných zámerov obce Hlivišťa.

Mgr. Miroslav Džuba

starosta obce

ÚVOD

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov, okresov, alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali potrebám jednotlivých skupín občanov a zároveň boli v súlade s miestnymi špecifikami. Ide o otvorený proces, cieľom ktorého je:

- napĺňanie potrieb občanov odkázaných na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- zabezpečovanie zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie optimálnych riešení, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí,
- zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb, vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Dňa 1.1.2009 vstúpil do platnosti zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. V súvislosti s uvedeným zákonom a jeho novelizáciou prešli na obce v značnom rozsahu kompetencie v sociálnej oblasti, avšak bez finančných prostriedkov, potrebných na poskytovanie sociálnych služieb a ich personálne zabezpečenie. Obce podľa zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách majú zároveň povinnosť plánovať sociálne služby a spracovať Komunitný plán sociálnych služieb. Dňom 1. februára 2015 nadobudla účinnosť ďalšia novela zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Ide v poradí už o tretiu novelizáciu tohto zákona, ktorá bola schválená v priebehu roka 2014. Predmetná novela bola uverejnená v Zbierke zákonov SR dňa 20. 12. 2014 (čiastka 111, strana 3319) pod zákonom č. 376/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Predmetná novela reaguje na právnu úpravu, ktorá bola do oblasti poskytovania sociálnych služieb zavedená od 1. januára 2014 zákonom č. 485/2013 Z. z.

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudskoprávny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov a prijímateľiek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si majú právo uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti a nediskriminačnom princípe.

Sociálne služby sú určené pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej osoby, či pre jednotlivcov alebo skupiny, ktorí sa náhle ocitli v krízovej životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie no najmä následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán.

Pôsobnosť obce v zmysle zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách:

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o:

1. odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 2. zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
 3. odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
 4. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
 3. opatrovateľskej služby,
 4. prepravnej služby,
 5. odľahčovacej služby,
 6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31, 7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
- h) uzatvára zmluvu: 1. o poskytovaní sociálnej služby, 2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu¹³⁾ a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,

- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) vedie evidenciu:
1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 2. rozhodnutí podľa písmena c),
 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d),
- v) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

1. VÝCHODISKOVÁ SITUÁCIA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Je potrebné preskúmať možnosti vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí alebo s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli starnutiu obyvateľstva môže vzniknúť problém so sociálnymi službami v obci. Preto obec, podporuje aktivity subjektov na vytvorenie sociálneho zariadenia pre potreby obce. Vo výhľadovom pláne je permanentné zabezpečenie opatrovateľskej služby. Ďalšie činnosti závisia od finančnej možnosti obce v záujme subjektov na poskytovanie sociálnych služieb.

1.1. Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb

- *Zadávatelia sociálnych služieb* - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje, MPSVaR SR.
- *Poskytovatelia sociálnych služieb* - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom - „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ a ďalšia právnická osoba a fyzická osoba - „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- *Užívatelia sociálnych služieb* - osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie. Do nepriaznivej sociálnej situácie sa jednotlivec môže dostať z rôznych príčin, napr.: v dôsledku vysokého veku, nepriaznivého zdravotného stavu,

krízových životných situácií, životných návykov, spôsobu života, ktorý vedie ku konfliktu so spoločnosťou, trestno-právnej činnosti a pod.

➤ *Verejnosť* - rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb terénna sociálna služba krízovej intervencie, poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízko prahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízko prahové denné centrum pre deti a rodinu), služba včasnej intervencie,
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovanie tlmočníckej služby, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).

1.2. Predpoklady pre rozvoj sociálnych služieb:

- Vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030 v Slovenskej republike.
- Zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb.
- Prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunit.

1.3. Národné priority sociálnych služieb na roky 2021 – 2030

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb.

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti.

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby.

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb.

Cieľom Národných priorít rozvoja sociálnych služieb je zvýšenie ich kvality, dostupnosti ako aj zabezpečenie práva občanov na sociálne služby. Národné priority rozvoja sociálnych služieb (ďalej len Národné priority) reagujú na výzvu, ktorej čelí celá Európa – na zmenu prístupu od sociálneho k ľudsko-právnomu modelu. Priority vychádzajú z potrieb poskytovania sociálnych služieb identifikovaných v rámci Slovenska a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 zdôrazňujú nevyhnutnosť naplnenia predpokladov k realizácii priorít. Predpoklady národných priorít na dosiahnutie cieľov sú vytvorenie strategického rámca sociálnych služieb do roku 2030, zabezpečenie finančnej a personálnej udržateľnosti rozvoja sociálnych služieb, a prepájanie sociálnych služieb s inými verejnými službami v rámci podpory sociálnej inklúzie zraniteľných jednotlivcov, rodín, skupín a komunít. Opatrovateľskej služby sa následne týkajú 3 priority:

- a) dostupnosť služieb komunitného charakteru (medzi ktoré patrí aj opatrovateľská služba),
- b) prepájanie sociálnych služieb a neformálnej (rodinnej) starostlivosti, kde by mohlo dochádzať k dopĺňaniu neformálnej starostlivosti formálnou,
- c) zvyšovanie kvality sociálnych služieb.

Reálnejšie ako analýza Plnenia národných priorít pomenúva problémy súvisiace s dostupnosťou opatrovateľskej služby NKÚ. Najvyšší kontrolný úrad (NKÚ) súčasné financovanie opatrovateľskej služby nepovažuje za systémové, naopak za veľmi rizikové. Finančné prostriedky z európskych fondov boli použité na zníženie výdavkov na opatrovateľskú službu, avšak nie na jej rozvoj. Nedošlo k výraznému nárastu počtu prijímateľov ani opatrovateľiek. Naopak, po ukončení projektov ich počty klesli. To poukazuje na významné riziko, že po ukončení európskych projektov dôjde k ohrozeniu financovania tejto sociálnej služby. Podľa názoru NKÚ by európske zdroje mali byť použité aj na systémové zmeny, nielen na úhradu platov opatrovateľiek.

Národná stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti zverejnená MPSVaR SR v marci 2021 v strednodobom ciele č. 5 – Rozvoj sociálnych služieb na komunitnej úrovni tiež uvádza strategické opatrenie – podpora vytvárania nástrojov napomáhajúcich zotrvať ľudí v domácom prostredí.

Aj krízová situácia súvisiaca s pandémiou podčiarkuje potrebu rozvoja opatrovateľskej služby a udržanie seniorov čo najdlhšie v prirodzenom prostredí komunity. Pandémia COVID-19 ukázala ako nebezpečné sú veľkokapacitné pobytové sociálne služby v pandemickej situácii. V týchto zariadeniach boli prijímatelia sociálnych služieb okrem vystaveniu veľkému riziku šírenia nákazy aj izolácii v podobe zákazu návštev, hraničiacou s porušovaním základných ľudských práv. Naopak pre seniorov žijúcich v domácom prostredí v bežnej komunite sa ukázalo ako významné, fungovanie svojpomoci a podpora ľuďom odkázaným na pomoc.

1.4. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí, mesta v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obce, mesto majú nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z.z. – Pôsobnosť obce - Obec

- a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu:
 - v zariadení pre seniorov,
 - v zariadení opatrovateľskej služby,
 - v dennom stacionári,
 - v odkázanosti na opatrovateľskú službu,
 - zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenom v bode c),
 - odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v bode c) po zmene stupňa odkázanosti,
 - povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť,
- d) vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:
 - ✓ sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - ✓ sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
 - ✓ opatrovateľskej služby,
 - ✓ prepravnej služby,
 - ✓ odľahčovacej služby,
 - ✓ pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,
- f) poskytuje základné sociálne poradenstvo
- g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12
- h) uzatvára zmluvu

- o poskytovaní sociálnej služby
- o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulantnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
- j) môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) vedie evidenciu:
- 1. posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
- 2. rozhodnutí podľa písmena c),
- 3. prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) uhrádza poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).
- v) vydáva písomné vyjadrenia podľa § 83 ods. 8

§ 54 zákona 448/2008

1. Odľahčovacia služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím podľa osobitného predpisu (ďalej len „fyzická osoba, ktorá opatruje“), ktorou sa poskytuje alebo zabezpečuje fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálna služba počas obdobia, v ktorom fyzická osoba, ktorá opatruje, nemôže opatrovanie vykonávať.

2. Cieľom odľahčovacej služby je umožniť fyzickej osobe, ktorá opatruje, nevyhnutný odpočinok na účel udržania jej fyzického zdravia a duševného zdravia a prevencie jeho zhoršenia.
3. Odľahčovacia služba sa poskytuje na celé dni, najviac 30 dní v kalendárnom roku. Nevýčerpané dni odľahčovacej služby v kalendárnom roku nemožno poskytnúť v nasledujúcom kalendárnom roku. Počas poskytovania odľahčovacej služby je obec povinná v rámci svojej pôsobnosti poskytnúť alebo zabezpečiť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sociálnu službu podľa jej výberu, a to terénnu formu sociálnej služby, ambulantnú sociálnu službu alebo pobytovú sociálnu službu v rozsahu najmenej 12 hodín denne. Podmienka odkázanosti fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím na sociálnu službu sa na účely poskytnutia sociálnej služby z dôvodu uvedeného v odseku 1 považuje za splnenú na základe posudku vydaného príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny.
4. Ak fyzická osoba poberá peňažný príspevok na opatrovanie len za časť kalendárneho roka, poskytuje sa jej odľahčovacia služba v pomernej časti z rozsahu dní uvedených v odseku 3. Pri určení pomernej časti sa aj časť dňa považuje za celý deň.
5. Súčasťou pomoci, ktorá sa poskytuje fyzickej osobe odkázanej na pomoc inej fyzickej osoby v rámci odľahčovacej služby terénnou formou sociálnej služby, je aj poskytovanie úkonov starostlivosti o jej domácnosť a zabezpečenie základných sociálnych aktivít podľa prílohy č. 4 časti II a III zákona č. 448/2008.

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec, mesto za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

1. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
2. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a) vypracúvajú komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v ich územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:
 - analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
 - analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby

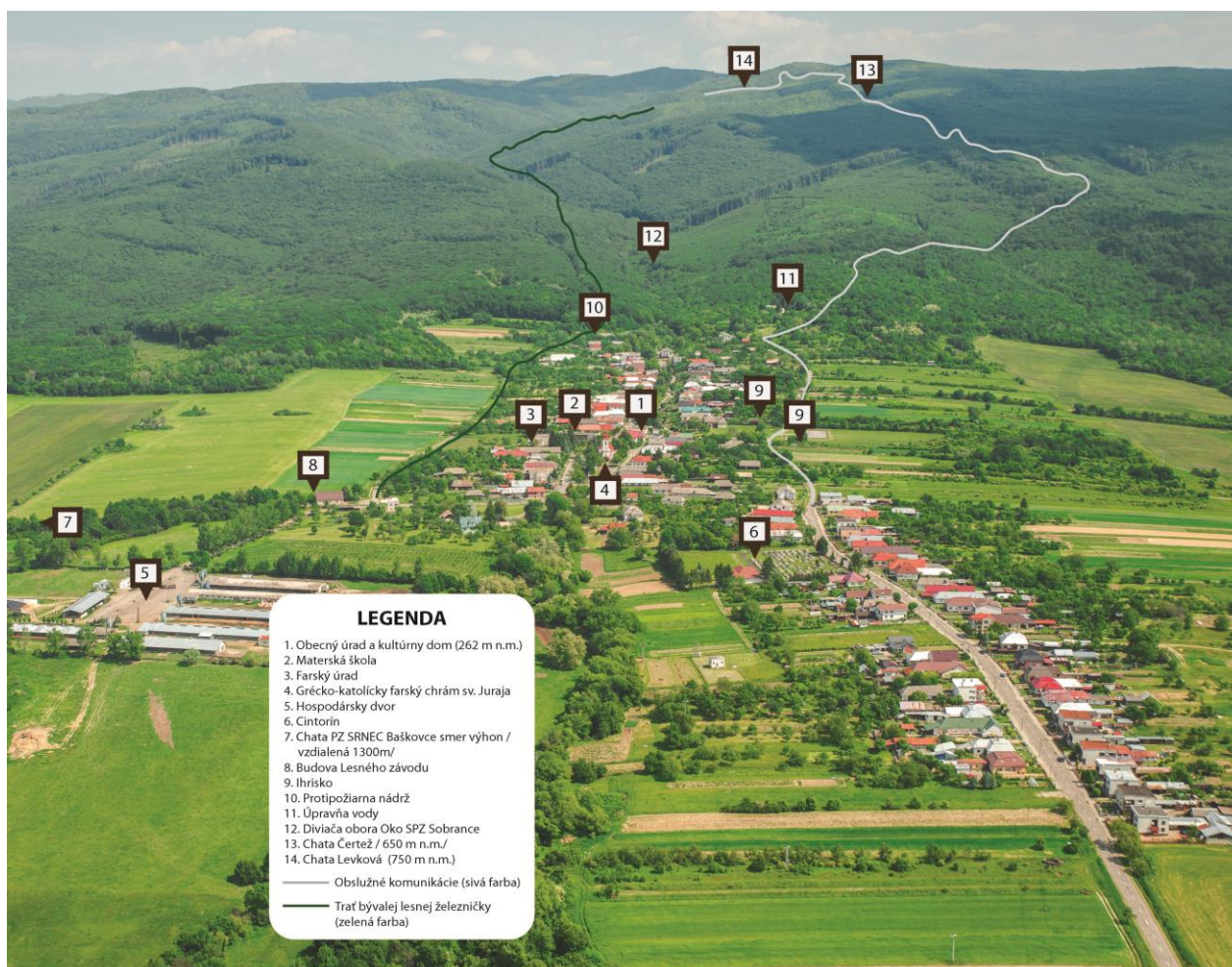
- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a) posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b) predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c) opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji.

1.5. Základné charakteristika obce

Fotografia č.1: Letecký snímok obce

Zdroj: Obecný úrad

1.6. História obce

Prvú správu o Hlivištiach poznáme až z roku 1448. Pravda, vtedy už jestvovali a patrili šľachticom z Michaloviec. V písomnostiach z 15. a 16. storočia sa vyskytujú v skomolených, resp. maďarizovaných tvaroch pôvodného názvu Hlivište, koreniaceho v slove hliviieť. Predpokladáme, že názov mal najskôr funkciu chotárneho názvu a následne, po vzniku

sídlička stal sa miestnym názvom. Ako chotárny názov ho zaiste používali obyvatelia blízkej staršej slovenskej dediny a takou bol Jasenov. Založenie sídliska predpokladáme v 20.-30. rokoch 15. storočia usadlíkmi podľa zákupného práva. Šoltýstvo tam jestvovalo aj v 16. storočí. Hlivišťa v 15.- 17. storočí patrili šľachticom z Michaloviec a Tibavy ako majetková súčasť panstva Jasenov. V Hlivištiach roku 1549 okrem šoltýsa bolo osemnásť poddanských domácností. Desať sedliackych na celých, jedenásta na polovičnej usadlosti. Sedem domácností bolo želiarskych. Začiatkom druhej polovice 16. storočia došlo k úbytku sedliakov a úpadku dediny. V roku 1567 hospodárili len štyria sedliaci, jeden na celej a traja na polovičných usadlostiach, takže boli zdanení od dva a pol porty. V roku 1588 hospodárili tri domácnosti na polovičných, dve na štvrtinových usadlostiach, zdanené boli od dvoch port:, dve domácnosti si stavali nové domy, preto daň v ten rok neplatili. Tri rodiny boli želiarske. Šoltýsovi patrili pozemky v rozsahu celej sedliackej usadlosti. tri rodiny boli slobodnícke. V roku 1599 stálo v sídlisku okrem domu šoltýsa štrnásť obývaných poddanských domov. Na prelome 16. a 17. storočia boli Hlivišťa stredne veľkou dedinou s takmer výlučne poddanským obyvateľstvom. V 17. a začiatkom 18. storočia poddaných ubúdalo. V roku 1715 tam hospodárilo sedem a v roku 1720 osem sedliackych domácností. Z polovice 18. storočia sú doklady o tamojšej gréckokatolíckej farnosti. V druhej polovici 18. storočia boli Hlivišťa dedinou so slovenským obyvateľstvom. Podľa urbára z roku 1549 bol šoltýs povinný každý rok vyplatiť zemepánom jeden zlatý a odovzdať zajaca a krahulca. sedliacka domácnosť na celej usadlosti platila daň jeden zlatý, odovzdávala ročného brava a voz dreva. Podobné povinnosti mali tamojší obyvatelia v 15. aj 16. storočí¹.

1.7. Prírodné pomery

Hlivišťa ležia v nadmorskej výške okolo 262 m. v severovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny na naplavovaných kuželoch Žiarovnického potoka v Podvihorlatskej pahorkatine, ktorú tvorí južná a juhozápadná časť chotára, severnú a severovýchodnú časť zaberajú strmé, hlbokými dolinami rozrezané svahy Popričného s listnatým lesom. Južnú a juhovýchodnú časť extravilánu obce tvoria polia a lúky, severnú a severovýchodnú časť tvoria lesy a strmé hlbokými dolinami rozrezané svahy Popričného vrchu. Medzi chránené územia v Chránenej krajinej oblasti Vihorlat patrí ŠPR Drieň, k.ú. Hlivišťa ,vyhlásená v r. 1993 s výmerou 11,25 ha. Je to lesné a lesostepné spoločenstvo na skalnom podloží s masovým výskytom drieňa (cornus mas)².

¹ PHaSR mikroregiónu BOROLO

²PHaSR mikroregiónu BOROLO

1.8. Technické pomery

Obec susedí s katastrálnymi hranicami obcí: v severovýchodnej časti s obcou Ruská Bystrá, v západnej časti s obcou Podhorod' a Choňkovce, z južnej časti s obcou Baškovce, z juhozápadnej časti s obcou Jasenov, zo západnej a severozápadnej časti s obcou Vyšná Rybnica.

Obec má vybudovanú následnú technickú infraštruktúru

Tabuľka č. 1: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	Kanalizácia napojená na Sobrance
plyn	áno
elektrina	áno
verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
operátor mobilný	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

1.9. Doprava

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Sobrance, ktoré sú vzdialené cca 7 km a na mesto Michalovce, ktoré sú vzdialené 25 km. Obec je napojená na dopravný systém cestou III/050239 Sobrance - Hlivišťa s napojením na nadradený dopravný systém - cestu I/50 Košice – Michalovce. Do stredu obce vedie cesta III/050239. ³

1.10. Obyvateľstvo

V obci Hlivišťa v roku 2023 žilo 363 trvale bývajúcich obyvateľov. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 2021ha, priemerná hustota osídlenia 17,56 obyvateľov na 1 km². K najvýraznejšiemu poklesu obyvateľov bolo v roku 2022 .

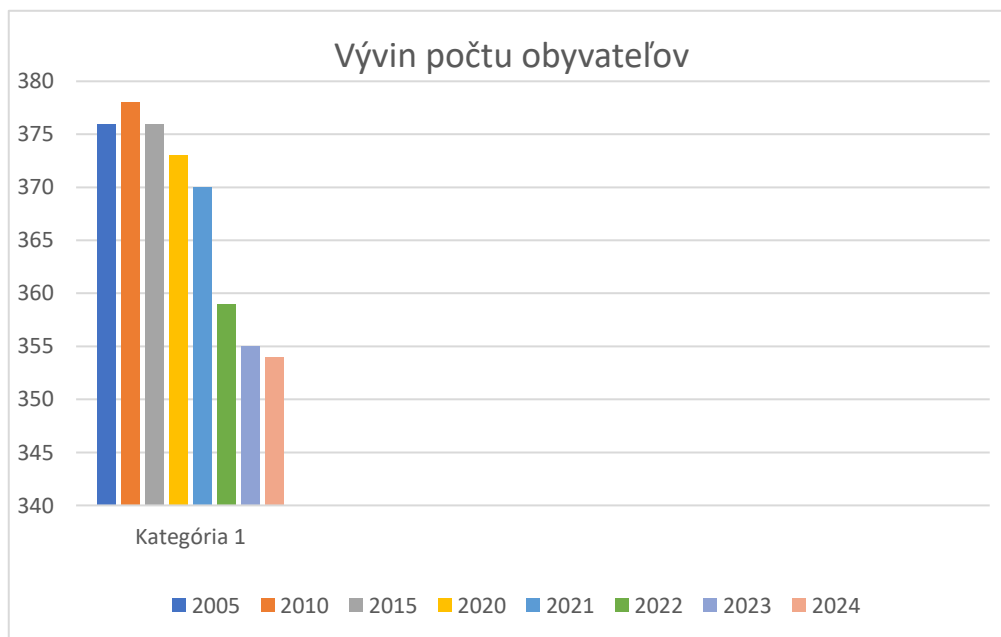
Tabuľka č. 2: Obyvateľstvo

Rok / počet obyvateľov							
2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024
376	378	376	373	370	359	355	354

Vlastné zisťovanie z obce

³ ÚPO Hlivišťa

Graf č. 1 Historický vývin počtu obyvateľov

Veková štruktúra obyvateľstva

Vekovú štruktúru obyvateľstva charakterizuje zastúpenie hlavných ekonomických aktívnych skupín:

v roku 2021 k 31.12: 370 obyvateľov

- predproduktívny vek 0 - 14 rokov 44
- produktívny vek 15 - 62 rokov u žien 128
15 - 62 rokov u mužov 119
- posproduktívny vek 62 a viac - ženy 43
62 a viac - muži 36

v roku 2022 k 31.12: 363 obyvateľov

- predproduktívny vek 0 - 14 rokov 40
- produktívny vek 15 - 62 rokov u žien 121
15 - 62 rokov u mužov 109
- posproduktívny vek 62 a viac - ženy 48
62 a viac - muži 45

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov v predproduktívnom veku oproti poproduktívnym, môžeme očakávať demografický problém prestarnutia obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

Vzdelanie a zamestnanosť**Tabuľka č. 3: Štruktúra obyvateľstva podľa ukončeného vzdelania v roku 2022**

Ukončené školské vzdelanie	Počet obyvateľov
Základné	28
Učňovské (bez maturity)	34
Stredné odborné (bez maturity)	16
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	23
Úplné stredné odborné(s maturitou)	55
Úplné stredné všeobecné	106
Vyššie	7
Vysokoškolské	46
Ostatní bez udania školského vzdelania	0
Ostatní bez školského vzdelania	0
Deti do 16 rokov	48
Spolu	363

Vlastné zisťovanie z obce

Vývoj nezamestnanosti

Priemerný ročný počet dlhodobo evidovaných nezamestnaných v obci v roku 2011 bolo 39 ľudí, v roku 2014 bolo 29 ľudí, v roku 2020 bolo 15 ľudí, v rokoch 2021 a 2022 bolo 12 ľudí a v rokoch 2023 a 2024 bolo 14 ľudí.

Tabuľka č. 4: Miera nezamestnaných

Miera nezamestnaných							
Rok	2011	2014	2020	2021	2022	2023	2024
Obyvateľstvo	39	29	15	12	12	14	14

Vlastné zisťovanie z obce

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, dochádzajú denne za prácou, a v poľnohospodárstve.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec má k dispozícii čiastočné informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Uvedené údaje odzrkadľujú stagnáciu počtu nezamestnaných a na druhej strane dochádza k odlivu obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by mala podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

NEZAMESTNANÍ a ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

V spolupráci s ÚPSVaR Sobrance obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

Tabuľka č. 5: Pohyb obyvateľstva v obci Hlivišťa

Územie	Prirodzený prírastok obyvateľstva		Migračné saldo		Celkový prírastok obyvateľstva	
	2014	2023	2014	2023	2014	2023
Hlivišťa	-1	-3	5	3	4	-2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 6: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia v obci Hlivišťa, v okrese Sobrance, v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020

Územie	Spolu	Muži	Ženy	% žien
Hlivišťa	374	185	189	50,5
Sobrance	22 775	11 420	11 355	49,9
Košický kraj	802 092	392 124	409 968	51,1
Slovenská republika	5 459 781	2 666 486	2 793 295	51,2

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

Index starnutia v obci dosiahol vyššiu hodnotu ako priemer za okres a samotný okres Sobrance dosiahol v roku 2020 vyššiu hodnotu ako v Košickom kraji, a sme nad priemerom Slovenskej republiky (110 bodov – na 100 obyvateľov predproduktívneho veku pripadlo 110 obyvateľov v poproduktívnom veku). Dôvodom je najmä migrácia mladých rodín za prácou.

Tabuľka č.7: Štruktúra obyvateľstva podľa hlavných vekových skupín (0 – 14, 15 – 64, 65+ rokov v obci Hlivišťa v okrese Sobrance v Košickom kraji a v Slovenskej republike v roku 2020.

Územie	Počet obyvateľov			Podiel v %			Index starnutia
	Predprod.	Produkt.	Poprod.	Predprod.	Produkt.	Poprod.	
Hlivišťa	45	249	80	12,03	66,58	21,39	181,81
Sobrance	3 418	15 579	3 778	15,01	68,40	16,59	110,53
Košický kraj	137 656	537 879	126 557	17,16	67,06	15,78	91,94
Slovenská republika	868 294	3 659 463	932 024	15,90	67,03	17,07	107,34

Zdroj údajov: Štatistický úrad SR

1.11. Bývanie

Domový a bytový fond

V obci výrazne prevláda 1 – 2 podlažná zástavba rodinnými domami (prevažne povojnová zástavba). Stavby sú situované okolo ciest a spravidla majú predzáhradku, dvor a záhradu. V zadnej časti dvorov sa nachádzajú prístavky a stavby, ktoré súvisia s drobnochovateľstvom a s poľnohospodárskou činnosťou majiteľa. Väčšina domov je v dobrom stavebno - technickom stave. Domy majú prevažne manzardové a sedlové strechy. Zástavba poväčšine pozostáva z domov, ktoré boli postavené po roku 1945. V rokoch 2015-2020 nebol skolaudovaný ani jeden dom. V roku 2021 jeden.

Tabuľka č. 8: Rodinné domy a byty

Rodinné domy				Byty			
Rok	Domy spolu	Trvale obývané domy	Neobývané domy	Byty spolu	Trvalo obývané byty v rodinných domoch	Neobývané byty	Neobývané byty vyčlenené na rekreáciu
2024	126	109	17	126	109	17	17

Vlastné zisťovanie z obce

Tabuľka č. 9: Výstavba rodinných domov

Obec	
Obdobie výstavby	Rodinné domy
2001 - 2024	2

Vlastné zisťovanie z obce

1.12. Školstvo a vzdelanie

Fotografia č.2: Materská škola

Zdroj: Obecný úrad

V obci sa nachádza materská škola od roku 1976. Základná škola v ktorej sa vyučoval 1 stupeň, zanikla v roku 1978. Žiaci navštevujú základnú školu v Sobranciach.

Materská škola

Riaditeľka školy: Mária Čančinová

Kontakt: tel.: 0908 07 923, e-mail: ms.hlivistia@gmail.com

Materská škola Hlivišťa s.č. 138, 073 01

MŠ bola zrekonštruovaná v rokoch 2020 a 2021 a ktorá píše svoju históriu od 01.09.1976, je s dobrým materiálnotechnickým vybavením, Súčasná kapacita školy je 20 detí.

Okolie školy tvorí školská záhrada. Detí navštevujúce MŠ využívajú obecné detské ihrisko.

V MŠ pracuje 1 pedagogický zamestnanec zároveň riaditeľka školy, strava sa zabezpečuje v školskej jedálni kde pracuje kuchárka na 50% úväzok a vedúca školskej jedálne zamestnaná na 20 % úväzok.

1.13. Sociálna sféra

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu.

Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Hlivišťa v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. V blízkosti obce sa nachádzajú sociálne zariadenia: Zariadenie opatrovateľskej služby n.o. ReSocia v Remetských Hámroch, Zariadenie pre seniorov a zariadenie opatrovateľskej služby Sobrance, Zariadenie opatrovateľskej služby (ZOS) Anna-Mária, v Horni, ZOS, ZPS Markétka, n.o. v Bunkovciach. Zariadenie pre Seniorov v Koromli, Domov na polceste ReSocia n.o. Petrovce. Dom sociálnych služieb Michalovce. Zariadenie pre seniorov Michalovce a Harmónia – zariadenie sociálnych služieb Strážske. Veková štruktúra obyvateľstva nám zatiaľ neukazuje demografický problém, ale v blízkej budúcnosti bude počítať s prestarnutím obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a. poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia.
 - b. nepriaznivého zdravotného stavu, jedným z riešení je denný stacionár novostavba alebo rekonštrukcia starého domu,
 - c. dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d. zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e. jedáleň pre dôchodcov
 - f. rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky....
3. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách pred obydliami spoločensky neprispôsobivých obyvateľov v rámci komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
4. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase
5. riešenie denného stacionára, alebo domov sociálnych služieb a to v priestoroch bývalej základnej školy.

Tabuľka č. 10: Zariadenia pôsobiace v okrese Sobrance, ktoré poskytujú sociálne služby

Zriaďovateľ	Druh zariadenia	Počet prijímateľov sociálnej služby
Regionálna nemocnica Sobrance n.o.	Zariadenie pre seniorov ZpS	12
	Zariadenie opatrovateľskej služby ZOS	12
ReSocia n.o. Remetské Hámre 27, 07241 Remetské Hámre	Zariadenie podporovaného bývania	13
	Centrum pre deti a rodiny	30
	Zariadenie opatrovateľskej služby	40
Obec Koromľa	Zariadenie pre seniorov	18
ZOS Anna-Mária n.o. Horňa	Zariadenie pre seniorov	12
ZOS, ZPS Markétka, n.o. Bunkovce	Zariadenie pre FO s nepriaznivým zdravotným stavom – duševné poruchy a poruchy správania	15
DOSOS, n. o. Michalovská 1368/73, 07301 Sobrance	domov sociálnych služieb	8
ZOS Anna-Maria n.o. Horňa 73, 07301 Horňa	zariadenie opatrovateľskej služby	13
ADOS, Kpt. Nálepku 8, 073 01 Sobrance	Domáca ošetrovateľská starostlivosť – zdravotnícka starostlivosť v rámci okresu	Poskytuje zdravotnícku starostlivosť denne cca 40 občanom okresu
Centrum pre deti a rodiny Remetské Hámre	Starostlivosť deťom, ktoré sú aj ťažko zdravotne postihnuté	77

Tabuľka č. 11: Komunitné, denné centrum v okrese Sobrance,

Zriaďovateľ	Komunitné centra	Denné centrum seniorov, stacionár
Mesto Sobrance	ul. Michalovská	
		Komárovce
		ul. Michalovská
ZOS Anna-Maria n.o.		Denný stacionár
Obec Úbrež	Úbrež	
Obec Blatné Remety	Blatné Remety	

Tabuľka č. 12: Zariadenia pôsobiace v okrese Michalovce, ktoré poskytujú sociálne služby

Zriaďovateľ	Druh zariadenia	Počet prijímateľov sociálnej služby
ANIMA – Domov sociálnych služieb Andreja Kmeťa 1362/2, 07101 Michalovce	domov sociálnych služieb	35
HARMONIA – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Námestie Alexandra Dubčeka 270/2, 07222 Strážske	domov sociálnych služieb	65
Michalovský domov seniorov Jána Hollého 3564/9, 07101 Michalovce	zariadenie pre seniorov	188
Senior centrum Šírava n.o.	zariadenie pre seniorov	31

1.20. Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie, najbližšie zdravotnícke zariadenia sa nachádzajú v Sobranciach kde sa nachádza Regionálna nemocnica Sobrance, n.o., ambulantné zdravotnícke zariadenia a to: 9 ambulancií všeobecného lekárstva pre dospelých, 7 všeobecných ambulancia pre deti a dorast, 8 ambulancií zubného lekárstva, 1 ambulancia čelústnej ortopédie, 4 ambulancie gynekologické, 2 ambulancie neurologické, po jednej ambulancii: oftalmologickej, dermatovenerologickej, otorinolaryngologickej, klinickej psychológie, kardiologickej, diabetológie, chirurgie, vnútorného lekárstva, ortopedickej, fíziatricie, balneológie a liečebnej rehabilitácie.

1.21. Kultúra – deti, mládež, dôchodcovia

V obci sa pravidelne každoročne realizujú: Deň zeme, stávanie mája, Deň deti, Hľivištký deň, úcta k starším, Mikuláš a Silvester.

Tabuľka č. 13: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	nie	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	nie	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci je pomerne bohatý. Počas roka sa tu koná viacero rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť. Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci materskou školou.

Tabuľka 14: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Január	Ples
Február-marec	
Máj	Stavanie mája
Jún-júl	MDD
August	Deň Hlivišťanov
November	Úcta k starším
December	Silvester

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v obci Hlivišťa má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci sa nachádza Gréckokatolícky kostol zasvätený sv. veľkomučeníkovi Jurajovi.

Fotografia č. 3: Gréckokatolícky kostol

Zdroj: Obecný úrad

1.22. Ubytovacie zariadenia

Ubytovacie zariadenia v obci chýbajú a to aj z toho dôvodu, že nie je rozvinutý cestovný ruch.

1.23. Služby -Stravovacie a reštauračné služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce nevlplyva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Stravovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú, najbližšie sú v Sobranciach, motorest Rybníčka a Dolina vo Vyšnej Rybnici.

1.24. Cestovný ruch

Cestovný ruch v obci neexistuje. Je potrebné sa zamerať na pešiu turistku, propagácia prírody a krajiny.

Časy, keď vrcholom našich cestovateľských snov bol autobusový zájazd do Chorvátska, Bulharska alebo dokonca po roku 1989 až do Grécka, sú pomaly preč. Nová doba prináša so sebou nové trendy. Tak, ako sa mení svet - zdokonaľujú sa technológie, ľudia hľadajú lepšie

zážitky, mení sa aj cestovný ruch. Aké sú teda nové trendy v cestovaní? Dosiahnuť, zdolať, zvládnuť. Cestujúci začínajú byť „unavení“ z obyčajného navštevovania krajín, pasívneho prezerania pamiatok, máčania sa v mori, či prechádzok po prírode. Najnovšie ich láka dosiahnuť niečo, prekonať samých seba, čosi dokázať – zabehnúť Bostonský maratón, vyliezť na Matterhorn, surfovať v mori, splaviť dravú rieku, prejsť peši niektorú z pútnických trás do španielskeho Santiaga de Compostela..... Work&Travel. Tento populárny spôsob cestovania spojeného s legálnou brigádou vo fastfoode, v marhuľovom sade, či ako plavčík na lodi nie je určený len pre vysokoškolákov. Stále viac ľudí si takzvané digitálne nomádstvo zvolí za životný štýl. Mnoho ľudí (informatici, novinári, blogeri, účtovníci, konzultanti...) totiž dokáže pracovať z takmer ktoréhokoľvek kúta sveta bez toho, aby museli sedieť v kancelárii, postačí im počítač a pripojenie na internet. A tak sa na dlhší či kratší čas usadia v hociktorej krajine, kde je život lacnejší, slnko žiarivejšie a hlavne ľudia milší. A keď ich miesto začne nudiť, zbalia si ruksak a presídlia sa inam, o niekoľko sto kilometrov ďalej. „Neokukané“ destinácie. Mnohé známe a slávne mestá už hlásia problémy s nadmernými množstvami turistov, ktorí ich doslova valcujú. Cestovateľské klasiky ako Barcelona, Amsterdam, Benátky, Rím či Paríž už dokonca podnikli opatrenia a zaviedli reštrikcie voči hufom nevychovaných návštevníkov. Trendom sa preto v ďalších rokoch stane návšteva krajín a miest, ktoré sa doteraz neobjavovali na lesklých stránkach bedekrov. Menej populárne destinácie lákajú šarmom nepoznaného a v neposlednom rade sú aj lacnejšie. Hotely zamerané na komunitu. Veľa mladých ľudí dnes v ubytovacích zariadeniach nehľadajú dokonalé súkromie, ale, naopak, sociálne kontakty. Mnohé hotely naskočili na túto vlnu a zriaďujú vo svojich priestoroch veľké „obývačky“, kde sa hostia z celého sveta môžu stretnúť a zoznámiť. Čo dodať na záver? Tu sa ešte chcem rozpísať o starom, zaužívanom spôsobe trávenia dovolenky - tých niekoľkých dní zaslúženého odpočinku. Jednoducho, koľko ľudí, toľko chutí. Pre niektorých z nás sa toto obdobie spája s leňošením, ničnerobením, pre iných zase je to čas aktívneho oddychu a nevedia sa dočkať, kedy sa budú venovať vylepšovaniu svojho domu a jeho okolia, záhradky. Niektorí sa vyberie do hôr, iní si nevedia leto predstaviť bez mora, ale sú aj takí, ktorí sa cítia najlepšie vo víre veľkomesta. Sú však aj takí, ktorí radi spoznávajú ďaleké krajiny, ich obyvateľov, ich kultúru. Máme teda rôzne nároky a predstavy o ideálnej dovolenke. Jedno však máme to isté – snívame o takej dovolenke, ktorú si neskôr každý v rámci svojich možností aj naplánuje a zrealizuje. A keby sme nemali financie na dlhodobejší dovolenkový pobyt, nemusíme smútiť, veď aj vydatený víkendový piknik má svoje čaro.

1.25. Samospráva

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať Opatrenie klientskeho prístupu ktoré by riešilo vzťah zamestnancov úradu, ako aj poslancov OZ ku občanom a návštevníkom obce.

Fotografia č. 4: Obecný úrad s kultúrnym domom

Zdroj: Obecný úrad

Manažment a správa obce

Súčasnú zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Hlivišťa. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 členov. Obec má zriadené obecné komisie: Komisia pre ochranu verejného poriadku, Komisia pre kultúru, šport a prácu s mládežou, Komisia pre výstavbu a zveľaďovanie obce, Komisia o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov. Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy. Príslušnosť k obyvateľom k úradom ŠS

Sídlo matričného úradu	Sobrance
Sídlo pracoviska daňového úradu	Michalovce
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Sobrance
Sídlo Okresného súdu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce
Sídlo pracoviska úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Sobrance
Sídlo Územnej vojenskej správy	Košice
Sídlo Okresného úradu	Michalovce, Sobrance

1.26 Seniori a sociálne vylúčenie

Starnutie populácie a zvyšovanie priemerného veku obyvateľstva v okrese Sobrance sa ukazuje ako jeden z dlhodobých pretrvávajúcich problémov. Pribúdajúci počet ľudí v poproduktívnom veku patrí k najohrozenejším skupinám sociálnym vylúčením. Táto skupina ľudí je obmedzovaná hlavne nízkymi príjmami, nedostatkom mobility, neúctou a zdravotnými problémami. Najrizikovejšiu skupinu tvoria osamelí seniori, s určitým druhom postihnutia a ženy. Celková tendencia vo vývoji vekovej štruktúry obyvateľstva okresu povedie k zhoršovaniu jej skladby v dôsledku výrazného zvyšovania podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku a znižovania počtu produktívneho obyvateľstva. Aj keď starnutie populácie je prejavom civilizačného úspechu, je zároveň bezprecedentnou výzvou pre súčasnú globálnu spoločnosť. Starnutie populácie sa prejaví vo všetkých oblastiach verejného života. Podpora aktívneho starnutia a striebornej ekonomiky predstavuje mitigačnú politiku pre zmiernenie dopadov, najmä na verejné financie.

Najvýznamnejšie identifikované problémy spojené so starnutím obyvateľstva sú: nedostatočná kapacita poskytovaných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb, preferencia sociálnych služieb pobytovou formou pred terénnou a ambulantnou formou, nedostatok sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, hlavne v oblasti duševného zdravia, nízka ponuka služieb, nerovnomerné rozloženie sociálnych služieb a ich koncentrácia do miest, nedokonalý systém evidencie žiadateľov odkázaných na sociálnu

službu v zariadeniach poskytujúcich sociálne služby pobytovou formou v duplicitnej evidencii žiadateľov, neexistujúca prepojenosť informácií medzi poskytovateľmi sociálnych služieb a nedostatok odborných pracovníkov v sociálnych službách – nízka motivácia pracovať v sociálnych službách, podpora aktívneho starnutia a podpora neformálnych opatrovateľov, chýbajúca dlhodobá zdravotno-sociálna starostlivosť.

1.27 Sociálne podnikanie

Sociálna ekonomika tvorí sektor národného hospodárstva, ktorý sa stáva významným aj z hľadiska perspektívy regionálneho rozvoja. V prípade sociálneho podnikania sa zameriavame na zamestnávajúce znevýhodnených alebo zraniteľných osôb spolu so sociálnou integráciou, čo ich činí významnými prispievateľmi k celkovej sociálnej súdržnosti a inklúzií. Z tohto hľadiska sú aj kľúčovými aktérmi podpory zamestnávania najzraniteľnejších skupín v spoločnosti. V roku 2018 bol na Slovensku prijatý zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý okrem iného upravuje subjekty sociálnej ekonomiky, ako aj poskytovanie podpory v širšom priestore sociálnej ekonomiky. Existuje množstvo príkladov sociálnych podnikov nielen v zahraničí, ale už aj na Slovensku. Začiatkom roka 2022 bolo v Košickom kraji registrovaných 86 sociálnych podnikov z celkového počtu 513. Zásadným znakom úspešných sociálnych podnikov je aj osobitný prístup k práci so znevýhodnenými a zraniteľnými skupinami osôb, ktorý by mala dopĺňať motivácia zamestnať ich na otvorenom trhu práce. V tomto smere sú sociálne podniky v porovnaní s bežnými subjektmi náročnejšie najmä z pohľadu sociálnej, emocionálnej a morálnej úrovne kvality stredného manažmentu. Sociálne podniky v Sobraneckom okrese:

1. **Sociálny podnik Tibava, s.r.o.** je od 2019-10-01 integračný podnik (číslo osvedčenia 038/2019_RSP). Prevádzka Tibava 131, 073 01 Tibava sa venuje Výroba jednoduchých výrobkov z dreva, korku, slamy, prútia a ich úprava, oprava a údržba, opracovanie drevnej hmoty a výroba komponentov z dreva, poskytovanie služieb v poľnohospodárstve a zahradníctve, prípravné práce k realizácii stavby, dokončovacie stavebné práce pri realizácii exteriérov a interiérov, čistiace a upratovacie služby, výroba sviečok a tieniacej techniky, výroba hračiek a hier, atď.. Má právnu formu spoločnosť s ručením obmedzeným, IČO 52569420 a sídlo má Tibava 131, 073 01 Tibava.
2. **DOZA, výrobné družstvo** je od 2020-01-23 integračný podnik (číslo osvedčenia 074/2020_RSP). Prevádzka Michalovská 73, 073 01 Sobrance sa venuje Textilná výroba a krajčírstvo: výroba pánskych, dámskych a detských odevov, textilu, doplnkov, bytového textilu, stolných textilných výrobkov pre domácnosť, spodnej bielizne, posteľného prádla, atď. . Má právnu formu družstvo, IČO 36204099 a sídlo má Michalovská 73, 073 01 Sobrance.
3. **Jumilso, s. r. o.** je od 2020-05-20 integračný podnik (číslo osvedčenia 131/2020_RSP). Prevádzka Štefánikova 5, 073 01 Sobrance sa venuje Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod), sprostredkovateľská činnosť v oblasti obchodu, sprostredkovateľská činnosť v oblasti služieb, sprostredkovateľská činnosť v oblasti výroby, služby starostlivosti o domácnosť a záhradu, atď.. Má právnu formu spoločnosť s ručením obmedzeným, IČO 52991148 a sídlo má Štefánikova 5, 073 01 Sobrance.

4. **o. z. Detské dopravné ihrisko Sobrance registrovaný sociálny podnik** je od 2021-11-03 integračný podnik (číslo osvedčenia 490/2021_RSP). Prevádzka Kollárova 998/56, 073 01 Sobrance sa venuje Vykonávanie mimoškolskej vzdelávacej činnosti, organizovanie športových, kultúrnych a iných spoločenských podujatí, skladovanie a pomocné činnosti v doprave, prenájom hnutelných vecí. Má právnu formu združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.), IČO 50654969 a sídlo má Kollárova 99856, 073 01 Sobrance.

1.28 Migrácia

Migrácia z obce, ale aj z okresu Sobrance zaznamenáva z dlhodobého hľadiska negatívny trend. Mimo hraníc okresu sa sťahuje od roku 2018 nižší počet ľudí. Do okresu prichádza v priebehu daného obdobia viac ľudí, než z neho odchádza. V období posledných 10-tich rokov (2010-2020) v dôsledku migrácie vzrástol počet obyvateľov okresu Sobrance o 401 obyvateľov. Tento trend celkovo nekopíruje situáciu v KSK. Z okresu sa sťahujú najmä mladí ľudia v produktívnom veku. Najčastejšie odchádzajú ľudia z okresu do Košíc, Bratislavy a do okresu Michaloviec.

Migrácia medzi okresmi a krajinami sa do veľkej miery negatívnym spôsobom viaže aj na vlastníctvo nehnuteľností. V tejto oblasti je SR s krajinou na európske pomery nadmerným podielom nehnuteľností v osobnom vlastníctve. V rámci krajín EU 27 je Slovensko s podielom 90,9 % treťou krajinou v poradí s najvyšším podielom obydľí v osobnom vlastníctve. Na základe uvedených skutočností je možné konštatovať, že migrácia osôb v produktívnom veku mimo hraníc z okresu prebieha v stále vyššej miere a to aj napriek významnej prekážke v podobe vlastníctva nehnuteľností v týchto okresoch.

1.29 Služby

Z hľadiska verejných politík zameraných na podporu rozvoja sociálnych služieb nie sú rozhodujúce len samotné ukazovatele nárastu počtu starších osôb v celkovej populácii, ale aj ich zdravotné ukazovatele podmieňujúce sebestačnosť a nezávislosť, resp. odkázanosť na pomoc inej fyzickej osoby v bežnom živote. Podľa aktuálnych úmrtnostných tabuliek sa na Slovensku muži vo veku 65+ môžu dožiť ešte ďalších 15,3 rokov a ženy 19,2 rokov, avšak z tohto obdobia prežijú muži v zdraví len 3,8 roka a ženy len 4,1 roku. Navyše, výsledky komparatívneho európskeho zisťovania EU-SILC, resp. EHIS k subjektívnemu hodnoteniu vlastného zdravotného stavu, prítomnosti chronických ochorení a obmedzení bežných denných aktivít dlhodobo poukazujú na to, že Slovensko sa radí nielen medzi krajiny s populáciou starších osôb s najnižším počtom rokov prežitých v dobrom zdraví a bez chronických ochorení. Patrí zároveň medzi krajiny s najvyšším podielom subjektívne uvádzaných obmedzení bežných denných aktivít zo zdravotných dôvodov, najmä v skupine starších a najstarších osôb.

Z hľadiska demografických súvislostí možno sumárne uviesť, že populačné starnutie obyvateľstva predstavuje a bude na Slovensku predstavovať hlavnú výzvu pre stanovovanie priorit ďalšieho rozvoja sociálnych služieb. Tieto sa budú poskytovať v kontexte veľmi nízkej plodnosti, zvyšovania ekonomického zaťaženia produktívnej populácie a dramatického nárastu počtu 65-ročných a starších osôb. Predpokladá sa pritom, že väčšina rokov ich dožitia bude sprevádzaná obmedzeniami pri vykonávaní bežných denných činností a odkázanosťou na pomoc iných ľudí – blízkych alebo formálnych opatrovateľských služieb. Tieto by mali byť organizované a poskytované tak, aby sa starším osobám umožnilo čo najdlhšie zotrvať v ich prirodzenom (osobitne domácom) prostredí.

Komunitné plánovanie je zamerané na **rozvoj komunitných sociálnych služieb**, ktoré sú poskytované obyvateľom danej komunity – obce, mesta a sú poskytované v obci, meste.

A) Sociálne služby <i>Sociálne služby v zmysle zákona 448/2008 z.z. o sociálnych</i> - prevencia vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, - zachovanie, obnova alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti, - zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby, - riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny, - prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny, - a iné,	B) Služby vzdelávania - predškolská výchova - materské školy, - základné vzdelávanie - základné školy, - záujmová mimoškolská činnosť - centrá voľného času, - školská záujmová činnosť - školské kluby detí, - záujmová mimoškolská činnosť - umelecké školy a ďalšie zariadenia záujmového vzdelávania,	C) Zdravotnícke služby - základné lekárske služby - lekári prvého kontaktu, - špecializované lekárske služby - špecializované ambulancie, - iné zdravotnícke služby - zariadenia a liečebne, - rehabilitačné služby, - lekáreň, - dopravná zdravotná služba, - lekárska služba prvej pomoci,
D) Voľno-časové aktivity - športové ihriská, telocvične, - oddychové zóny, - športové kluby a jednoty, - kluby seniorov, - kinn. divadln. knižnice	E) Bezpečnosť a aktivity - aktivity obecnej a štátnej polície, - preventívne vzdelávacie aktivity, - monitorovacie bezpečnostné systémy, - prvky fyzickej ochrany obyvateľov a majetku,	F) Bývanie - sociálne bývanie, - nájomná bytová výstavba, - štartovacie byty pre mladé rodiny,

Služby musia byť poskytované takým spôsobom, aby obyvatelia obce zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom ich potreby budú uspokojené. Potrebné služby sú obyvateľom poskytované ambulantne (napr. poradenstvo, skupinová terapia, rehabilitácia, stravovanie, klubová činnosť – výroba darčkových predmetov pre turistov...) alebo v denných zariadeniach špecializovaných pre jednotlivé alebo vhodne kombinované skupiny (stacionár pre deti so zdravotným postihnutím, chránená dielňa pre dospelých s duševnou poruchou napr. výroba medovníkov, vyšívanie, stacionár pre starších ľudí ...). Podobným spôsobom sú poskytované aj odľahčovacie služby pre rodinu, ktorá sa stará o svojho rodinného príslušníka so zdravotným postihnutím alebo seniora.

Neoddeliteľnou súčasťou komunitných služieb sú aj služby poskytované v domácnosti toho obyvateľa, ktorý ich potrebuje. Niekedy sa používa presnejšie označenie „terénne a komunitné sociálne služby“. V domácom prostredí sa v podstate môžu poskytovať tie isté sociálne služby, ktoré sa poskytujú ambulantným spôsobom, vrátane opatrovateľských

služieb, ktoré poskytujú denné centrá. Terénne a komunitné služby pre konkrétneho klienta sa môžu vhodne dopĺňať.

2. ANALÝZA STAVU POSKYTOVANÝCH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Vzhľadom na tú skutočnosť, že populácia obce starne, potrebujeme vedieť do budúcnosti riešiť optimalizáciu sociálnych služieb. Preto musíme vychádzať z predpokladu, podľa ktorého budeme vychádzať a na to máme tabuľky ktoré boli prezentované v knihe Optimalizace sociálních služeb od Víška P a Průša L. z roku 2012.

2.1 SENIORI a optimalizácia služieb - predpoklad

Tabuľka č. 14: Seniori – podiel osôb, ktoré potrebujú pomoc pri sebaobslužbe

Vek osôb	Podiel osôb potrebuje pomoc
66 – 70	3,0 %
71 – 75	7,0 %
76 – 80	10,5 %
81 – 84	15,5 %
85 – 89	27,0 %
90 a viac	79,9 %

Zdroj: Víšek, P., Průša, L. (2012) Optimalizace sociálních služeb

Tabuľka č. 15: Seniori – podiel osôb, ktoré potrebujú pomoc pri sebaobslužbe podľa miery závislosti

Vek osoby	Podiel osôb, ktoré potrebujú pomoc pri sebaobslužbe (v%)				
	celkom	Podľa miery závislosti			
		Minimálna	Ľahká	Stredná	Ťažká
65 – 69	3,0	1,5	1,5	-	-
70 – 74	7,0	3,0	2,0	2,0	-
75 – 79	10,5	4,0	3,0	3,0	0,5

80 – 84	15,5	6,5	4,0	4,0	1,0
85 – 89	27,0	9,0	8,0	8,0	2,0
9 a viac	80,0	20,0	20,0	20,	20,0

Zdroj: Víšek, P., Průša, L. (2012) Optimalizace sociálních služeb

Tabuľka č. 16: SCHOPNOSŤ SENIOROV USKUTOČŇOVAŤ HYGIENU, SCHOPNOSŤ CHÔDZE A SCHOPNOSŤ ZABEZPEČENIA STRAVY (V %)

Stupeň sledovanej schopnosti	60 – 64	65 – 69	70 – 74	75 – 79	80 – 84	85 a viac
Osobnú hygienu si vykonáva sám	91,3	85,3	83,0	73,3	54,3	51,7
Potrebujú dohľad alebo občasnú pomoc pri kúpaní, sprchovaní, osobnej hygiene	5,7	40,3	12,9	20,5	31,9	30,0
Potrebujú pomoc pri hygiene, obliekaní, vyzliekaní	1,7	2,0	2,1	3,1	9,6	10,0
Celú osobnú hygienu musí zabezpečovať iná osoba	0,9	1,3	0,8	1,9	2,1	3,3

Zdroj: Víšek, P., Průša, L. (2012) Optimalizace sociálních služeb

Tabuľka č. 17: NÁVRH DOPORUČENÝCH NORMATÍVOV VYBAVENOSTI SLUŽBAMI PRE SENIOROV A ŽP NA 1000 OBYVATEĽOV STARŠÍCH AKO 65 ROKOV

	2010
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov celkom	a 1000 obyvateľov 65+
Z toho:	
V zariadeniach pre seniorov	26,00
V penziónoch pre dôchodcov	9,00
V bytových jednotkách s Osl	18,00
Počet osôb, ktorým je poskytovaná opatrovateľská služba	75,00
Návrh doporučených norratívov vybavenosti miestami v zariadeniach pre seniorov na 1000 obyvateľov starších ako 80 rokov	2010
	Na 1000 obyvateľov 80+
Vybavenosť miestami v zariadeniach pre seniorov	160,00

Zdroj: Víšek, P., Průša, L. (2012) Optimalizace sociálních služeb

Tabuľka č. 18: ORIENTAČNÝ VÝSKYT DRUHOV ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA NA 10 TISÍC OBYVATEĽOV

Druh postihnutia	Počet osôb s daným postihnutím na 10 tisíc obyvateľov
Zrakové postihnutie	57
z toho ťažko	16
Sluchové postihnutie	95
z toho nepočujúci	14,5
Poruchy reči	57
Mentálne postihnutie	285
Poruchy pohybového ústrojenstva	286
Osoby na vozíku	33
Diabetici	505
z toho na inzulíne	66
Duševné ochorenie	95*
Epilepsia	133
Psoriáza	190
Chronicky choré deti	524

Zdroj: Obce, mesta, region a sociální služby. Socioklub, Praha, 1997

Tabuľka č. 19: RODINY S DEŤMI (ORIENTAČNÉ ÚDAJE O VÝSKYTE POTREBY SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBLASTI STAROSTLIVOSTI O DETI A RODINU)

Sociálna skupina		Na 1 000 rodín	Na 10 000 obyvateľov
Rodiny s deťmi (0 – 18 rokov), ktoré potrebujú SPO alebo iný druh sociálnej pomoci	U ktorej vznikne v priebehu roka potreba	50	80
	Ktoré potrebujú trvalú pozornosť	175	270
Na 1000 detí			
Deti, ktoré sú ohrozené syndrómom CAN (týrané a zneužívané deti)	U ktorých vznikne v priebehu roku potreba	8	20
	Ktoré potrebujú trvalú pozornosť	140	340
Rodiny s nízkymi príjmami: o ich počte získame informácie zo štatistiky o vyplatených dávkach v HN a príspevkoch k dávkam			

Zdroj: Víšek, P., Průša, L. (2012) Optimalizace sociálních služeb

Sociálne služby sú činnosti určené na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby, alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Prostredníctvom nich sa pomáha ľuďom udržať si, alebo znovu získať miesto v spoločnosti. Nepriaznivý demografický vývoj, ako aj dopady spoločenských zmien na rodiny a zamestnanosť prinášajú nárast požiadaviek na riešenie rôznych sociálnych problémov, pričom požiadavky na sociálne služby sa zväčšujú. Súčasné ekonomické a sociálne problémy a vysoká nezamestnanosť v obci sú spôsobené nielen periférnou polohou obce a jej špecifickými faktormi, ale predovšetkým štrukturálnymi zmenami ekonomiky štátu a vonkajšími podmienkami jeho vývoja, ako aj dosahmi centrálnej hospodárskej politiky a sociálnej politiky. Sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a ich fyzická a finančná dostupnosť je v rámci celej SR nepostačujúca. V dôsledku týchto skutočností nie sú uspokojivé podmienky pre zotrvanie občanov v prirodzenom prostredí. Vzhľadom na dôsledky starnutia populácie spojené i s predlžujúcim sa vekom dožitia, spojeným s nárastom počtu starších ľudí odkázaných na dlhodobu sociálno - zdravotnú starostlivosť, je potrebné vytvárať podmienky na dostupnosť a udržateľnosť tejto starostlivosti. Predpoklad na dosiahnutie priority je podporiť rozvoj existujúcich a nových komunitných sociálnych služieb, ktoré reagujú na potreby členov komunity a nejavia znaky inštitucionálnej starostlivosti, s dôrazom na služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluhe. Nevyhnutnosťou

sa javí aj prepojenie systému sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. V obci je 10 opatrovaných, o ktorých sa stará 10 opatrovateliek, ktoré sú riešené cez ÚPSVaR Sobrance. Obec opatrovateľskú službu neposkytuje.

Zdravotná starostlivosť pre obyvateľov obce je zabezpečovaná v prvom rade v meste Sobrance, kde sa okrem samostatných ambulancií nachádza aj Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Potreba existencie nemocnice vychádza z epidemiologickej situácie chorobnosti v regióne okresu Sobrance. Nemocnica plní aj funkciu nemocnice prvého kontaktu v schengenskom priestore a je schopná poskytnúť pomoc nielen obyvateľom okresu Sobrance, ale všetkým ľuďom pohybujúcim sa v tomto priestore.

Tabuľka č. 20: Zariadenia pôsobiace v okrese Sobrance, ktoré poskytujú sociálne služby

Zriaďovateľ	Druh zariadenia	Počet prijímateľov sociálnej služby
Regionálna nemocnica Sobrance n.o.	Zariadenie pre seniorov ZpS	12
	Zariadenie opatrovateľskej služby ZOS	12
ReSocia n.o. Remetské Hámre 27, 07241 Remetské Hámre	Zariadenie podporovaného bývania	13
	Centrum pre deti a rodiny	30
	Zariadenie opatrovateľskej služby	40
Obec Koromľa	Zariadenie pre seniorov	18
ZOS Anna-Mária n.o. Horňa	Zariadenie pre seniorov	12
ZOS, ZPS Markétka, n.o. Bunkovce	Zariadenie pre FO s nepriaznivým zdravotným stavom – duševné poruchy a poruchy správania	15
DOSOS, n. o. Michalovská 1368/73, 07301 Sobrance	domov sociálnych služieb	8
ZOS Anna-Maria n.o. Horňa 73, 07301 Horňa	zariadenie opatrovateľskej služby	13
ADOS, Kpt. Nálepku 8, 073 01 Sobrance	Domáca ošetrovateľská starostlivosť – zdravotnícka starostlivosť v rámci okresu	Poskytuje zdravotnícku starostlivosť denne cca 40 občanom okresu
Centrum pre deti a rodiny Remetské Hámre	Starostlivosť deťom, ktoré sú aj ťažko zdravotne postihnuté	77

Tabuľka č. 21: Komunitné, denné centrum v okrese Sobrance,

Zriaďovateľ	Komunitné centra	Denné centrum seniorov, stacionár
Mesto Sobrance	ul. Michalovská	
		Komárovce
		ul. Michalovská
ZOS Anna-Maria n.o.		Denný stacionár
Obec Úbrež	Úbrež	
Obec Blatné Remety	Blatné Remety	

Tabuľka č. 22: Zariadenia pôsobiace v okrese Michalovce, ktoré poskytujú sociálne služby

Zriaďovateľ	Druh zariadenia	Počet prijímateľov sociálnej služby
ANIMA – Domov sociálnych služieb Andreja Kmeťa 1362/2, 07101 Michalovce	domov sociálnych služieb	35
HARMONIA – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Námestie Alexandra Dubčeka 270/2, 07222 Strážske	domov sociálnych služieb	65
Michalovský domov seniorov Jána Hollého 3564/9, 07101 Michalovce	zariadenie pre seniorov	188
Senior centrum Šírava n.o.	zariadenie pre seniorov	31

2.2 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

V Pláne rozvoja najmenej rozvinutého okresu Sobrance v Opatrení E1 je zamerané na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu jednak už existujúcich objektov sociálnych služieb, resp. zriadenie nových zariadení sociálnych služieb. Predmetom opatrenia je taktiež obstaranie materiálno-technického vybavenia nevyhnutného k uskutočňovaniu činností zariadenia sociálnych, zdravotných služieb. Pôjde teda predovšetkým o aktivity zamerané na budovanie a vytváranie nových zariadení poskytujúcich sociálne služby, rekonštrukciu, rozširovanie, modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení sociálnych služieb, obstaranie materiálno-technického vybavenia. Opatrenie by malo riešiť sociálnu výpomoc

pre seniorov či znevýhodnených občanov okresu Sobrance. Opatrenie tak prispieva aj k vytvoreniu nových pracovných miest. Vytvorené pracovné miesta znižujú počty dlhodobo nezamestnaných osôb na trhu práce a zároveň sa zameriavajú na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a kvalifikácie zamestnancov. Úloha E1.1: Podpora a rozvoj existujúcich a nových komunitných sociálnych služieb.

Ciele:

- budovanie a vytváranie nových zariadení poskytujúcich sociálne služby
 - rekonštrukcia, rozširovanie, modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení sociálnych služieb a obstaranie materiálno-technického vybavenia
 - vytvorenie doplnkových sociálnych služieb
 - zvýšenie kvality sociálnych služieb
- Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, právnické osoby zriadené obcou alebo založené obcou/mestom, mimovládne organizácie, iná osoba bez cieľa dosahovania zisku - neverejný poskytovateľ/zriaďovateľ sociálnej služby, občianske združenia, poskytovateľ zdravotníckej starostlivosti.

Cieľové skupiny: obyvatelia – znevýhodnené a zraniteľné osoby, samosprávy, kvalifikovaná pracovná sila.

2.3 SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky	Slabé stránky
– blízkosť územia Ukrajiny, – splynofikovaná obec – dostupnosť siete zdravotníckych zariadení TURIZMUS - mimoriadny prírodný potenciál, zachovalá a atraktívna príroda	ĽUDSKÉ ZDROJE – remeselníkov po potreby praxe – podiel absolventov vysokých škôl, ktorí sa po škole nevracajú do okresu SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ A INKLÚZIA – prepojenie strategických dokumentov na úrovniach obec – okres – kraj – spoločný marketing okresu – prístup k riešeniu dlhodobých problémov obcí a okresu – stav využitia endogénneho potenciálu rozvoja – efektívnosť využívania pôdneho fondu, úroveň živočíšnej výroby – úroveň rozdrobenosti podielov pôdy – dostupnosť spracovania lokálnej produkcie poľnohospodárskej prvovýroby, tuhého komunálneho odpadu, biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu a kompostovanie OBČIANSKA VYBAVENOSŤ – stav cestnej siete a miestnych komunikácií – stav kvality vodných tokov – poskytovanie moderných služieb občanom a ostatným subjektom samosprávou obcí TURIZMUS

	– inovatívnosť v rozvoji CR a tvorbe nových produktov CR, stagnácia dĺžky rekreačnej sezóny a využitia ubytovacích a stravovacích kapacít – úroveň destinačného manažmentu – kapitálová dostatočnosť budovania kapacít cestovného ruchu a obnovy miestnych atraktivít – absentuje koncepcia cestovného ruchu – okres Sobrance
Príležitosti	Ohrozenia
EKONOMIKA A HOSPODÁRSTVO – podpora malého a stredného podnikania – podpora rozvoja mikroregiónov zo strany EÚ i štátu – využitie nástrojov podpory integrovaného rozvoja územných celkov zo strany EÚ, SR a VÚC – nová legislatíva podporujúca zaostané regióny, zaradenie územia okresu medzi regióny s potenciálom stať sa vyspelými – podpora aktívnych verejno-súkromných partnerstiev zo strany štátu, rozšírené možnosti získavania pozitívnych skúsenosti v rámci Slovenska i zo zahraničia OBČIANSKA VYBAVENOSŤ – diaľničný privádzač cez územie na trasovanú diaľnicu D1 TURIZMUS – dobrý potenciál územia okresu na rozvoj turizmu	ĽUDSKÉ ZDROJE – pokles počtu detí a obyvateľov v predproduktívnom veku – vyludňovanie obcí v okrese Sobrance z dôvodu vysťahovania obyvateľov a výrazné starnutie obyvateľstva EKONOMIKA A HOSPODÁRSTVO – málo pracovných príležitostí na vidieku – nízke a stagnujúce príjmy obyvateľov – nedostatočná podpora miestnych producentov a poskytovateľov služieb v oblasti poľnohospodárstva – nevysporiadané vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam – neracionálne uplatňovanie vlastníckeho práva a obmedzovanie aktivít hospodárenia na pôde OBČIANSKA VYBAVENOSŤ – nárast individuálnej automobilovej dopravy – nárast cien bytov a energií a s tým súvisiace prehlbovanie chudoby

3. CIELE A PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Strategická časť komunitného plánu sa zameriava na stanovenie stratégie v oblasti sociálnych služieb. Vzhľadom na tú skutočnosť, že populácia v obci starne bude potrebné do budúcnosti počítať s rozvojom a rozširovaním ambulantných a pobytových služieb v obci.

Do budúcnosti ak budeme chcieť zachovať štandard poskytovaných sociálnych služieb bude potrebné uvažovať o prístavbe pri Regionálnej nemocnici Sobrance n.o., ako aj rekonštrukcií ďalšieho pavilónu v obci Koromľa, ale aj zriadení zariadenia pre seniorov v obci Podhorod' a v obci Hlivišťa.

3.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Zriaďovateľ	Druh zariadenia	Počet prijímateľov sociálnej služby	Perspektíva do budúcnosti	Stav
Regionálna nemocnica Sobrance n.o.	Zariadenie pre seniorov ZpS	20	Prístavba k existujúcemu zariadeniu na rozšírenie kapacít	V úvahách
	Zariadenie opatrovateľskej služby ZOS			
ReSocia n.o. Petrovce č. 1	Zariadenie podporovaného bývania	13	V dobrom stave	
	Zariadenie opatrovateľskej služby v Remetských Hámroch	40	Rekonštrukcia zariadenia, energetická úspornosť	Hľadanie možnosti získania finančných prostriedkov
Obec Koromľa	Zariadenie pre seniorov	18	Rekonštrukcia ďalšieho pavilónu na rozšírenie kapacity o 12 prijímateľov	Pripravuje sa žiadosť
ZOS Anna-Mária n.o. Horňa	Zariadenie pre seniorov	12	Možnosť do budúcnosti rozšírenia, ak bude potreba	V úvahách
ZOS -ZPS – Marketka n.o.	Špecializované zariadenie	15	Špecializované zariadenie s kapacitou 15 klientov	Realizované v roku 2024
Obec Podhorod'	Zariadenie pre seniorov	30	Areál sociálnych služieb s kapacitou 30 miest	Architektonická štúdia
ADOS, Kpt. Nálepku 8, 073 01 Sobrance	Domáca ošetrovateľská starostlivosť – zdravotnícka starostlivosť v rámci okresu	Poskytuje starostlivosť denne cca 40 občanom okresu	Pôsobnosť v rámci okresu, nie na jednom mieste	Sídlo potrebuje celkovú rekonštrukciu a energetické zhodnotenie budovy
Obec Hlivišťa	Zariadenie pre seniorov	10	Areál sociálnych služieb	V úvahách

ZÁVER

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samotnej samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Predmetný Komunitný plán sociálnych služieb obce Hlivišťa bol schválený na zasadnutí Obecného zastupiteľstva obce Hlivišťa dňa: 21.03.2025 uznesením OZ č. 15/2025.

pečiatka obce

Mgr. Miroslav Džuba
starosta obce

PRÍLOHY – POUŽITÉ DOKUMENTY

1. Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Sobrance
2. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK
3. <http://www.komunitniplanovani.com/>
4. PRO Hlivišťa 2025 - 2030.
5. Metodická príručka, Filipová, Woleková, Petijová. 2018. SOCIA
6. Komunitné plánovanie sociálnych služieb – Mini príručka, Woleková, Mežianová, SOCIA
7. Zručnosti komunitnej práce v susedstvách, Henderson, Thomas • Sociálna práca v obci časť I. a II. – kolektív autorov, Socia. 2006
8. BAUMRUKOVÁ, P. 1997. Obce, Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOPRESS, Praha. ISBN: 80-902260-1-9
9. HOLUBKOVÁ, S., KRUPA, S. 2001. Sociálne služby pre občanov: Manuál pre obecné a mestské úrady, Rada pre poradenstvo v sociálnej práci
10. Štandardy minimálnej vybavenosti obcí
11. Národní strategie rozvoje sociálních služeb na období 2016–2025 MPSV Praha, 2015 ISBN 978-80-7421-126-3
12. Optimalizace sociálních služeb, Petr Víšek, Ladislav Průša, Národní centrum sociálních studií, o.p.s., Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i., Praha 2012
13. Zákon č. 448/2008 Z.z.. Vznp O sociálních službách
14. <http://www.communityplanning.net/>
15. www.statistics.sk